DI TORIN

Digitized by Google

D, VIII 133

D
VII 73

Digitized by Google

ECCLESIA PARISIENSIS
VINDICATA

ADVERSUS

R. P. BARTHOLOMÆI GERMON

DUAS DISCEPTATIONES

De antiquis Regum Francorum diplomatibus.

PARISIIS,
Apud Viduam FRANCISCI MUGUET
Regis & Cleri Gallicani Typographi,

MDCCVI.

CUM PERMISSU.

Digitized by Google

ECCLESIA PARISIENSIS

VINDICATA

Adverſus R. P. Bartholomæi Germon duas diſceptationes de antiquis Regum Francorum diplomatibus.

NEMO neſcit R. P. Germonium preſbyterum ſocietatis Jeſu, politioribus maxime litteris inſtructum, in celebre Mabillonii opus de Re-diplomatica, quod omnium ſilentio, ne dicam elogio, jam à viginti & ſex annis in tota Europa probatum videbatur, inſurrexiſſe; & hominem ſenem, paciſque amantem, juvenili ardore ad certamen una & altera Diſceptatione provocaſſe. Priori diſceptationi Supplementum ſui operis, haud nominato adver-

ſario, ſtatim oppoſuit Mabillonius; ad poſteriorem hactenus conticeſcit.

Cum vero nihil magis optare videatur Germonius, quam ut vir adeo celebris, qualis eſt certe Mabillonius, ad diſceptationes ſuas nominatim reſpondeat; hic autem alio intentus nondum id aggreſſus ſit: in animum induxi, rem viris eruditis, ipſique fortaſſe Germonio, haud ingratam me facturum, ſi dum Mabillonius ipſe, aut alius quivis hoc argumentum, quod jam ab aliquibus viris doctis parari audio, data opera pertractet, unius ex veteribus inſtrumentis à Germonio impugnatis, quod inſignis Eccleſiæ Pariſienſis veteres titulos ſeu baſilicas ſpectat, pro mea in illam reverentia, defenſionem ſuſcipiam. Illud eſt Teſtamentum Vandemiris viri illuſtris & Erchambertæ uxoris

ejus, quod capite VIII. utriuſque ſuæ Diſceptationis oppugnare aggreſſus eſt Germonius. Qua quidem charta, ſi ſincera ſit, ut Mabillonius contendit, & conſentiunt alii viri eruditi; nihil aptius afferri poteſt ad illuſtrandum aſſerendumque hujus inſignis Eccleſiæ antiquum ſplendorem: cum in ea & recenſeantur pleræque baſilicæ & monaſteria, quibus olim ſive in ipſa urbe, ſive in reliqua diœceſi nobilitabatur; & maxime commendetur patrum noſtrorum religio, quæ à primis Monarchiæ Francicæ temporibus in locis ſacris exſtruendis & dotandis adeo enituerit. Quare viſum mihi eſt aliquod operæ pretium diligenter inquirere, num tanti ſint ponderis rationes, quas adverſus tam præclarum, ut mihi quidem videtur, monumentum protulit Germo-

nius, ut ejus auctoritatem elevare poſſint.

Et quidem hujus chartæ ſinceritatem propugnaturus, non immorabor refutandis generalibus illis argumentis, quæ in prima Diſceptatione adverſus omnia prorſus antiqua monumenta proferre viſus eſt Germonius; cum id jam abunde præſtiterint viri perquam eruditi, ipſe ſcilicet Johannes Mabillonius in mox laudato Supplemento, & Juſtus Fontaninus, Eloquentiæ in archigymnaſio Romano celebris Profeſſor, in Vindiciis veterum Diplomatum, Romæ ipſius ſummi Pontificis auſpiciis anno proxime elapſo editis. Immo reclamarunt omnes omnium ſimul ordinum homines, nulluſque non obſtupuit, cum animadverterent hominem ex generalibus quibuſdam præjudiciis cæco velut im-

petu, univerſis, quæ vetuſtatem aliquam præferant, inſtrumentis aſſultantem, idque levibus adeo argumentis, ut jam illum ipſum in altera ſua Diſceptatione eorum ſuppudere videatur; profitendo ſe minime gentium hoc in animo habuiſſe: ſed ea tantummodo impugnare voluiſſe inſtrumenta, quæ à Mabillonio in ſpecimen prolata fuerant.

Evinci quidem poterat his, ſimilibuſque generalibus argumentis, quod certe omnes ultro fatentur, multa ſcilicet variis modis periiſſe antiqua monumenta: at omnia eamdem habuiſſe ſortem nemo dixerit. Res enim eſt adeo à ſenſu communi aliena, ut mirum ſit eam cuiquam in mentem venire potuiſſe. Enimvero quædam ex antiquioribus inſtrumentis ſupereſſe quis infitiari audeat? Neque etiam ego falſa quædam pro an-

tiquis venditari negare velim ; nec Mabillonius ipſe umquam voluit. Fatendum itaque eſt ſupereſſe vetera quædam inſtrumenta ſincera ; ſicut & quædam falſa aut vitiata. Jam vero utram ad claſſem revocari debeat charta Vandemiris, inquirendum eſt : non quidem ex ipſius inſpectione. nam ipſe Germonius palam aliquando confeſſus eſt coram ſummo Magiſtratu, ſe numquam eas chartas, quas impugnare animo propoſuerat, vidiſſe : ſed de ea agendum, qualem Mabillonius illam in libro de re Diplomatica repræſentavit. Hæc enim eſt ipſa, quam ejus adverſarius capite octavo utriuſque ſuæ Diſceptationis impetere aggreſſus eſt.

Hanc autem chartam falſam eſſe, aut certe pro ſuſpecta haberi debere contendit Germonius ex hoc ejus loco: *Simile modo*

donamus ad baſilica domnæ Vincente, vel domni Germani, ubi vir venerabilis Audcharius abba præeſſe veditur, villas &c. *anno* XVII. *rigni domini noſtri Theuderice glorioſiſſimi regis*. Quibus verbis duo ait enuntiari; unum valde incertum, quod ſcilicet Audcharius, ſeu Autharius, fuerit abbas cœnobii S. Germani Pratenſis regis Theoderici temporibus; alterum manifeſte falſum, nempe baſilicam Pratenſem eo tempore ſancti Germani nomine donatam fuiſſe. Hæc in prima Diſceptatione; in altera vero, præter illa duo falſitatis indicia, tertium ſe detexiſſe exiſtimat: quod nempe præter memoratam loco laudato ſanctorum Vincentii & Germani baſilicam, altera item ſub ſancti Germani titulo, in eadem charta occurrat. Quem locum cum de eccleſia ſancti Germani Auti-

ſiodorenſis apud Pariſios dicta interpretatus fuerit Mabillonius, id pro manifeſta falſitatis nota habendum eſſe Germonius contendit. Hæc tria totidem paragraphis expendenda ſunt, quæ ſi nullius roboris eſſe oſtendero, manebit inconcuſſa chartæ Vandemiris auctoritas.

I.

Autharium tempore Theoderici Francorum regis abbatiæ ſancti Germani præfuiſſe, non modo Vandemiris teſtamento, ſed alia etiam veteri charta probari poſſe, ipſe Germonius fatetur; at utriuſque illius inſtrumenti ſinceritatem ſuſpectam eſſe contendit, oppoſitione veterum monumentorum, quorum multo major quam iſtarum chartarum ipſi videtur eſſe auctoritas. » Oppono, inquit, utri» que diplomati veteres mona» ſterii indices, ſcriptos ante

quingentos annos. Oppono « præterea Aimoinum, qui ante « annos ferme nongentos ſcri- « bebat ; qui, (ſic laudes ejus « auctoris liberaliter proſequitur) etſi in aliis rebus non adeo « certæ auctoritatis fuerit, magni « tamen debet eſſe ponderis, « cum agitur *de rebus abbatibuſ-* « *que* ſancti Germani à Pratis ; « quod nempe *ex familia ſancti* « *Benedicti* fuerit, & quidem « Pratenſis monachus ; immo « exſtiterit ejus loci, ut habet « Breulius, ſcriba & notarius ; « potiſſimumque curaverit, ut « ille ipſe monet, *ut mentio in om-* « *nibus libris fieret ſancti Benedi-* « *cti*, *certis ex cauſis*, ideſt, *certis*, « *uti*, ſic loqui pergit Germonius, *interpretor*, *ex monumentis*. Quæ verba *ad monaſterium Germanenſe* ille reſtringit ; cujus tan- « tummodo loci hiſtoriam & ab- « batum geſta ſuo operi inſeruit «

» Aimoinus, quod ei nimis ope-
» roſum fuiſſet *& immenſum, to-*
» *tius Ordinis ſancti Benedicti res*
» *univerſas complecti*. Hæc de Aimoini ſcriptis. Tum de ejuſdem auctoris ætate ſic diſſerit: » Cum
» ſæculo nono (nam id tunc ar-
» bitrabatur Germonius) floruerit, ferme attigit ad tempus
» Theoderici regis, proindeque
» facile ei fuit ſcire, quinam ſæ-
» culi ſeptimi aut octavi fuerint
» Pratenſis monaſterii abbates,
» eorumque nomina recenſere.
Quæ, aliaque ſimilia verbis magnificis enarrare ſtudet, ut illi ſcriptori, cui tot decora affingit, & abbatum Pratenſium catalogis, qui ex eo contexti ſunt, auctoritatem conciliet. Et quidem alicujus, immo & maximi, fateor, momenti cenſeri deberent, ſi eſſent vera. At fere tot errores, quot verba.

Etenim Aimoinus, quem lau-

dare putabat Germonius annorum nongentorum ſcriptorem, non eſt Aimoinus, ſed auctor anonymus trecentis annis vero Aimoino poſterior. Id norunt quicumque in hiſtoria gentis noſtræ tantiſper verſati ſunt; reſque adeo evidens eſt ac certa, ut Germonius ipſe in altera ſua Diſceptatione, quantumvis reluctans, errorem ſuum diffiteri auſus non fuerit. Enimvero ex tribus auctoribus variorum temporum unum hominem eo loci conflavit; nempe ex Aimoino Pratenſi monacho, qui re ipſa floruit ſæculo nono: ſed qui, ne quidem per ſomnium, de rebus inter Germonium & Mabillonium controverſis egit; ex altero, item Aimoino dicto, Floriacenſi monacho, ſæculi undecimi ſcriptore, qui quidem Francorum hiſtoriam exaravit; ſed nihil habet de Pratenſi baſilica,

aut de ejus abbatibus: ut etiam confiteri modo, volens nolens, coactus eſt Germonius: denique ex Anonymo, qui hæc omnia, quæ ab eodem Germonio laudata ſunt, ſecundi, id eſt Floriacenſis, Aimoini hiſt oræ adjecit, ſed ſub ſæculi duodecimi medium.

En qualem perſonam, ex hominibus tam diverſæ ætatis conflatam, ſuæ ſententiæ vadem produxit Germonius.

Hiccine eſt nobilis ille & domeſticus auctor annorum nongentorum, qui ad Theoderici regis ætatem acceſſiſſe, & fermè attigiſſe ſæculi ſeptimi aut octavi abbates Germanenſes dicebatur? Immo vero laudatur homo penitus obſcurus, cujus ne nomen quidem notum eſt; certe multo recentior utroque ſincero Aimoino: quippe qui poſt varias ſui monaſterii clades & incen-

dia, abbatum Germanenſium nomina & aliquot geſta hiſtoriæ Aimoini ſæculo duodecimo inſeruit. Ruere itaque neceſſe eſt præclara illa conſectaria, quæ ex tot abſurdis adverſus Vandemiris chartam opponebantur.

Nec magis Germonio favent Aimoini verba ex præfatione, quibus ille auctor mentionem ſe facturum pollicitus fuerat *Benedicti patris ... certis ex cauſis*. Hæc enim non interpolator anonymus, ſed ſincerus Aimoinus dixit, qui cum in monaſterio ſancti Benedicti Floriacenſi viveret, de eo loco ſe locuturum, ut re ipſa locutus eſt, pollicitus eſt his verbis: quorum ſenſum non aſſecutus Germonius, ea ad Germanenſe monaſterium detorquere incaute conatus eſt.

Hæc autem ita certa ſunt & indubitata, ut ipſe adverſarius in ſecunda ſua Diſceptatione

diligentiſſime, inquiens, *retractaturus* quæ hac de re in prima diſſeruerat, fateri coactus fuerit vel invitus, ea quæ de Aimoini ætate & ſcriptis à ſe in prima Diſceptatione prolata fuerant, vera non eſſe; atque ea omnia quæ Aimoino ſæculi noni auctori tribuerat, revocanda eſſe ad anonymum ſcriptorem, qui ſæculo duodecimo vixit.

Verum tergiverſando erratum occulere conatur:ſed vide quam male ab iſto errore ſe purget. » Id, inquit, factum, quod ani» madvertiſſem, *præfixos ſingulis capitulis titulos eoſdem fere eſſe* » apud Cheſnium ſinceri Ai» moini editorem, ac apud Breu» lium, qui interpolatum Ai» moinum vulgavit &c. Id ita contigiſſe puto, ſi quidem hoc dicit vir religioſus. Abſit enim ut eum malæ fidei reum dicam. At ſi utraque editio ſibi adeo nota

fuit,

fuit, ut aſſeverat; ſatiſne illi fuerat, virum doctum & diligentem impugnare proponenti, libros ita oſcitanter evolvere, ut vix eorum titulos attingeret, contentus ſummaria capitum legiſſe? Et ne illa quidem accurate legit. Si enim vel ea ſummaria, quæ ab ipſo laudantur, attente legiſſet, aut integra; facile ei ac pervium fuiſſet animadvertere multo plura, potiſſimum ex his quæ è re ſua erant, in Breuliana editione haberi, quam quæ in Cheſniana occurrunt.

Animadverti, inquit Germonius, ſed in id propendebam, ut exiſtimarem potius librorum « titulos à Floriacenſi monacho « decurtatos, quam eos fuiſſe « amplificatos à Germanenſi. «

At, Deus bone, quas in anguſtias tu te ipſe, vir erudite, conjeciſſes iſthac reſponſione! Quippe cum hæ Breulianæ ſeu Germa-

nenſis monachi amplificationes ad ſæculum uſque duodecimum protendantur; quo pacto eas à ſæculi noni auctore conſcriptas fuiſſe putaſſes ? Certe cavendus erat hic ſcopulus; niſi forte hunc auctorem prophetam dicere voluerimus, qui res longe poſt ſuam ætatem futuras ſcriptis mandaſſet. At ſi quiſpiam id dixerit; neminem, puto, hac in re ſibi conſentientem inveniet.

Denique, ut ut ſit de hujus erroris occaſione, quem abjecit Germonius, parum noſtra intereſt; dum hoc ſaltem unum conſtet, & quidem fatente ipſo Germonio, jam conſtat, illum quem putabat ſæculi noni auctorem, non eſſe Aimoinum; ſed anonymum ipſo ætate multo inferiorem, qui ſinceræ Aimoini Hiſtoriæ multa ſuper adjecit poſteriorum temporum facta, quæ Germonius, ac ſi antiqua fuiſ-

ſent, in teſtimonium rei controverſæ adduxit. Hoc quippe ſemel admiſſo omnis ejus argumentatio evaneſcit.

Haud tamen cedit. « Etſi, inquit, hæc ab Interpolatore fuiſſe ſincero Aimoino addita fatendum ſit, *non tamen contemnenda ſunt, aut nullius auctoritatis reputanda*; cum ille Interpolator, ut pote Germanenſis monachus, ea adjecerit ad monaſterii ſui antiquitatem commendandam, & quidem ex probis monumentis. Nam vero ſimile eſt, uti cenſet Labbeus, illum fuiſſe monaſterii ſui notarium ſeu amanuenſem, cui non ſolum libri, quotquot erant in armariis, paterent; ſed & ſcrinia omnia eſſent aperta, in quibus monaſterii chartæ & privilegia continerentur. Hæc primum ex Labbeo Germonius: ſed paullo inferius, factus audacior

ad conciliandam homini, qui cauſæ ſuæ adeo neceſſarius eſt, auctoritatem, ex ſe ipſo abſolute pronuntiat. *Hic monaſterii ſui ſcrinia diligenter excuſſit, inſtrumentiſque inſpectis ſingulos abbates ordine, ac ſuo quoſque tempore digeſſit.*

Mirum eſt hæc adeo confidenter ab adverſario proferri. at eum excuſat neceſſitas cauſam penitus deſperatam quoquo demum modo valet tuendi. alias nempe meminiſſe ipſe debuerat, quæſtionem eſſe de auctore ſæculi duodecimi, proindeque privilegiis veterum ſcriptorum, eo ipſo judicante, deſtituto. Quî enim fieri poſſet, ut ille auctor veteribus Germanenſis monaſterii chartis & inſtrumentis ſuperiorum ſæculorum (nam de his ſolummodo controvertitur) diligenter inſpectis, Abbates ejus loci ordine ac tempore ſuo digeſſerit, ſi, ut in prima ſua Diſ-

ceptatione pronunciavit Germonius, vix credibile ſit aliquas ex veteribus Germanenſis monaſterii chartis, poſt tot ejus loci incendia & clades, ſuperfuiſſe; adeoque ſuſpectas eſſe debere eas, quæ modo proferuntur, ob id unum quod veteres ſint? Scilicet chartas illas pro libito perire ac reviviſcere jubet Germonius; adeo ut ſi quæ illi ad anguſtias redacto favere videantur, hoc ipſo pro legitimis debeant admitti; ſin autem, ſpuriæ & nullius auctoritatis reputandæ ſint, proindeque rejiciendæ. Verum quo me abripit tuendæ adverſus Germonium huc illucque tergiverſantem antiquorum monumentorum auctoritatis ſtudium?

Abſit vero, ut in recipienda veterum chartarum Germanenſium auctoritate ei contrarius ſim: cum non modo illæ,

quas Mabillonius protulit, cauſæ meæ faveant, ſed hæ etiam ipſæ, quibus Interpolator ab ipſo Germonio laudatus uſus eſt, ut inferius demonſtrabo. Nunc vero ſufficiat, ut interim pro conceſſo habeatur, in archivo Germanenſi poſt varias inclyti iſtius monaſterii clades ſuperfuiſſe chartas, quæ ad illuſtrandam ejus loci antiquitatem ab anonymo illo adhiberi potuerint; quibus utique etiam nobis, cum ſeſe offeret occaſio, uti liceat.

Jam vero cum larvatus ille Aimoinus, quem Germonius in ſuæ cauſæ patrocinium adduxerat, à ſua ætate, proindeque & auctoritate deciderit, non eſt quod jam miretur Germonius, ut ſe feciſſe antea dicebat, tali anonymo prælatum fuiſſe à Mabillonio Giſlemarum vitæ ſancti Droctovei auctorem, qui hunc ſanctum virum primum mona-

ſterii Germanenſis abbatem appellavit. Hoc enim merito à Mabillonio factum fuiſſe vel ex eo ſolo conſtat, quod Giſſemarus ad ſæculi noni finem pertineat; Aimoini vero Interpolator, trecentis annis poſterior quam Germonius opinabatur, ad duodecimum.

Et ipſe, ait Germonius, etiam « Mabillonius in determinanda « auctoris vitæ ſancti Droctovei « ætate falſus eſt. Non enim, ut « ipſe putat, ille Auctor ſæculo « nono ſcripſiſſe cenſendus eſt, « qui monaſterii ſui conflagra- « tiones ea ætate factas enarrans, « illas non *ut rem memoria ſua* « *geſtam*, ſed quaſi longe ante « patratam, retulit. Deinde, cu- « juſcumque demum ætatis fue- « rit Aimoini Interpolator, certe « poſterior illo fuit Auctor vitæ « ſancti Droctovei; ſi quidem « Aimoinum, etiam interpola- «

» tum ipſe laudavit ; nempe n. 2.
» ubi *Geſta Francorum* memorat,
» quem quidem titulum ſince-
» rus Aimoinus non habet apud
» Cheſnium , ſed ſolummodo
» Aimoinus interpolatus in Breu-
» liana editione.

Ad hæc omnia facilis eſt reſponſio. Et quidem ex duplici Germanenſis cœnobii conflagratione per Nortmannos ſæculo nono facta, quam utramque memorat Giſlemarus in vita ſancti Droctovei, recte infertur hunc auctorem poſt illud tempus ſcripſiſſe ; at cum idem ipſe auctor num. x1. innuerit baſilicam Pratenſem, licet *Danorum tempore pæne diſperiiſſet* , adhuc tamen ſtetiſſe cum ſcriberet ; eumdem circa ipſius ſæculi noni finem vixiſſe recte conjecit Mabillonius. Nec Germonium moveant Giſlemari verba in prologo ita loquentis, ac ſi ea quæ

Danorum temporibus contigerant, multo ante ejus ætatem facta fuiſſent. Hic enim loquendi modus erat illius ævi auctorum, cum de rebus etiam ſuo tempore geſtis loquerentur. Ejus rei domeſticum exemplum ſuppeditat ſincerus Aimoinus, & ipſe Pratenſis eodem tempore monachus, qui res à Nortmannis ſub Caroli Calvi regni initium, id eſt anno DCCCXLVI. geſtas narrans ita loquitur. Hæc *priſcorum temporibus Danorum*, *Ragenarii &c.* Et ipſe tamen tunc vivebat, quippe qui jubente Goſlino abbate ſuo Germanenſi, Caroli Calvi Cancellario, hæc ſcripſit.

Quod vero addit Germonius Aimoinum, & quidem interpolatum, à Giſſemaro laudatum fuiſſe, ſcilicet num. 2. quo iſte auctor *Geſta Francorum* ſe conſuluiſſe dicit; nihil aliud his verbis evincit, quam ſe in noſtræ gen-

tis hiſtoriæ ſcriptoribus laudandis, quod quidem pace ejus dixerim, parum diligentem eſſe & accuratum. Quis enim umquam dixit, quod ſane in ejus ſententia dicendum eſſet, ſolum Aimoinum, aut ejus Interpolatorem *Geſta Francorum* ſcripſiſſe; itaut perinde ſit Geſta Francorum, ac Aimoinum ſive ejus Interpolatorem laudare? Certum eſt è contrario, & quidem id omnes norunt, S.Gregorium Turonenſem epiſcopum, Fredegarium, Roriconem, alioſque veteres auctores celeberrimos de eodem argumento libros exaraſſe, quorum proinde opera ſub nomine Librorum de Geſtis Francorum laudari poſſunt; & quidem ſub hoc ipſo titulo paſſim apud auctores laudantur: Giſſemarus vero Aimoinum, contra quam dicit Germonius, nuſquam nominavit, aut In-

terpolatorem ullo modo deſi-
gnavit : ſed *Geſta Francorum*, ſe
conſuluiſſe ſimpliciter refert.

Ecquem igitur, inquies, eo no-
mine indicare voluiſſet ? Nempe
veterem illum Anonymum, qui
Theoderici principatu ſcribe-
bat. nam & hujus Anonymi liber
vulgo *Geſta Francorum* appellari
ſolet ; & locus à Giſlemaro lau-
datus exſtat apud illum auctо-
rem, nempe cap. 26. ubi inter
alia, hæc verba ab ipſo Giſle-
maro indicata occurrunt : *Chil-
debertus vero Pariſius veniens, ec-
cleſiam in honore beati Vincentii
martyris ædificavit.* Hinc patet
quo ducere poſſit præceps vete-
rum lectio, & incauta cenſura.

Aliud ſuæ in legendis aucto-
rum libris, quibus maxime in-
nititur, incuriæ argumentum
Germonius præbet, cum dicit
hanc citationem ad Interpola-
torem potius eſſe referendam,

quam ad ipſum Aimoinum; „quod, inquit, ſincerus Aimoi- „nus apud Cheſnium nuſquam „habeat titulum *de Geſtis Fran- „corum*; eum vero præferat Breu- „liana Interpolati editio. Immo hæc ipſa verba non ſemel exhibet Aimoini Cheſniana ipſa, quam laudat Germonius, editio. ſic quippe ibi incipit, *Aimoini.... in librum* DE GESTIS FRANCORUM *epiſtola*. Et poſt prolegomena: *Incipit liber primus* DE GESTIS FRANCORUM. Plura referre ſuperſedeo.

Nunc vero, ſi lubet, Giſlemarum Vitæ ſancti Droctovei auctorem cum ipſo Interpolatore conferamus, ut exinde pateat, quis è duobus ſit alteri præferendus; rectene à Germonio reprehenſus fuerit Mabillonius, quod Giſlemarum Interpolatori prætulerit. Ex ipſo Germonio, ille auctor, cujus nomen

notum eſt, qui ætate eſt antiquior, & qui ea quæ narrat hauſit è domeſticis monumentis, anteponendus eſt alteri, qui anonymus eſt ac recentior, & qui antiquis inſtrumentis haud innititur. At (ſic ſubſumo) Giſlemarus vitæ ſancti Droctovei auctor, à Mabillonio laudatus, has omnes præ Interpolatore prærogativas obtinet. Concluſio facile deduci poteſt. Mea autem propoſitio ſic demonſtratur.

1°. Quamvis vitæ ſancti Droctovei auctorem paſſim appellarit Germonius Anonymum, ut & ipſe aliquando Mabillonius, priuſquam ejus nomen, quod in verſibus ab ipſo Giſlemaro vitæ S. Droctovei acroſtice præmiſſis latebat, detexiſſet; certum tamen hodie eſt hunc auctorem notum eſſe. nam qua ratione ipſi nomen ſuum prodenti fides denegari poſſit, non

video. At è contrario Interpolator Aimoini nomine, ipſo Germonio fatente, merito exutus, ignotus remanet & ſine titulo.

2°. Giſlemarus qui ſub finem ſæculi noni, aut ſequentis initio floruit, ut ſuperius obſervatum, antiquior eſt Interpolatore, qui, ut ejus ſcripta produnt, & Germonius jam conſentit, ſub ſæculi duodecimi medium vivebat. Adde, ſi manuſcriptorum auctoritas aliquid apud eum valet, codicem in quo reperitur ſancti Droctovei vita, antiquiorem eſſe autographo Interpolatoris, ut ex comparatione utriuſque in Bibliotheca Germanenſi facta colligere licebit.

3°. Denique ea quæ Giſlemarus in vita S. Droctovei refert, hauſerat ex antiquis & domeſticis Germanenſis monaſterii monumentis, aut ex probis auctoribus, quod mirum eſt à Germonio

fuiſſe ignoratum:ſi tamen cognitum non diſſimulavit. Id enim ille ipſe Giſlemarus diſerte teſtatur his verbis : *ſed ne quiſpiam*, inquit, *huic noſtro refragetur operi ..... exſtant quidam de eo* ſancto Droctoveo *verſiculi*, *à beato Fortunato editi ... Addidi propterea, quo videlicet inſtinctu noſtrum à glorioſiſſimo rege Childeberto ſit fundatum cœnobium*, *quia hoc reperitur in Geſtis Francorum. Nec vero illud omiſi qualiter idem piiſſimus vir Droctoveus à beato Germano primus abbas delectus ſit ibi*, *ſicut* IN TOMIS REPERITUR ANTIQUISSIMIS, *qui ſervantur in* ARCHIVIS *noſtri monaſterii*.Et quidem Giſlemarus vir fuit pro tempore diligens & optimi judicii , ut obſervavit noſtræ ætatis auctor ſeverioris cenſuræ; idque ex eo patet, quod cum res ante ſuum ævum geſtas deſcribere poſt varia ſui monaſterii incendia animo con-

ſtituiſſet,ficta aut mira commentus non eſt, ut facere ſolent vulgares ſcriptores; ſed ea tantummodo retulit,quæ apud vetuſtiores & bonæ notæ auctores habebantur magis certa & indubitata, conſultis etiam quæ tunc ſupererant antiquiſſimis ſui monaſterii monumentis, ex quibus ea quæ narraturus erat expromeret.

Neque dixerit Germonius, etiam Interpolatorem Aimoini in ſtatuendo Abbatum catalogo vetera Germanenſis monaſterii inſtrumenta conſuluiſſe. nam hæc ipſa monumenta quæ laudavit interpolator, ad id potiſſimum valent, ut Giſlemari ſententiam in ſtatuendo Droctoveo primo loci abbate ſtabiliant & confirment. Hic nempe libro 3. cap. 2. ſicut & Giſlemarus in vita ſancti Droctovei, laudat Chlotarii chartam, in qua Rex ipſe

ipſe teſtatur, ſe in monaſterio Vincentiano conſtituiſſe abbatem, quod de Droctoveo intelligendum eſſe non modo ex Giſlemaro, ſed ex ipſo etiam Interpolatore colligitur, diſertis verbis aſſerente libro 2. cap. 36. Droctoveum, Chlotario rege annuente, à ſancto Germano factum fuiſſe Vincentiani monaſterii abbatem.

At, inquies, Interpolator id defuncto jam Authario contigiſſe refert. Verum eſt, ſed ex præjudicata falſa opinione, quam ex male intellectis chartis imbiberat. Exiſtimabat quippe ille auctor, Autharium monaſterio Vincentiano præfuiſſe ſub Childeberto primo, loci conditore. quod quidem falſum eſſe hæc ipſa quæ ille narrat perſuadent. Ea ſi lubet examinemus.

Anonymus interpolator lib. 2. cap. 29. ſcribit Chlotarium poſt

fratris ſui Childeberti, loci conditoris, mortem, cum nondum dedicata eſſet novi monaſterii baſilica, cenſuiſſe rem non eſſe procraſtinandam, mandaſſeque, habito cum ſancto Germano, ac Ultrogotta fundatoris relicta, ſuiſque affinibus Chrotberga & Clotſinda conſilio, ut id quam primum fieret; ac tandem curaſſe, ut ipſo dedicationis die, ex ſuis earumque propriis rebus, nova eccleſia pro more dotaretur. *quod*, inquit idem Interpolator, *fecerunt*, *& ſcripto ſuo corroboraverunt*; haud dubie illo ipſo, quod ſupra laudavimus, in quo Chlotarius ait ſe *abbatem* in baſilica Vincentiana conſtituiſſe. Immo cum ibi non hunc aut illum, ſed abſolute *abbatem* conſtituiſſe Rex dicatur, id forte de jure abbatis habendi baſilicæ Vincentianæ tunc primum conceſſo, quod Childebertus jam

antea facere propoſuerat, intelligendum eſt. Sed utcumque vertantur hæc Chlotarii verba, quæ ex Interpolatore retulimus, maniſeſte indicant, ſi bene judico, monaſterium Vincentianum, quod Childebertus inchoaverat, immo & fere perfecerat, à Chlotario rege omnino abſolutum fuiſſe, ibique præfectum abbatem; qui, fatente Interpolatore, Droctoveus fuit. proinde nullum ſupereſſe locum Authario, qui vivente Childeberto I. abbas fuerit.

Conſtat tamen, inquit Germonius, *Childebertum cum adhuc eſſet in vivis, apud ſanctum Vincentium monachos conſtituiſſe, quos ſine prælato vixiſſe nemo dixerit.* Eſto. Fateor jam eo tempore, quo obiit Childebertus, monachos in Vincentiano monaſterio fuiſſe. at cum tunc nondum plane abſolutum eſſet monaſte-

rium, nec ejus eccleſia ritu ſollemni dedicata (qua quidem occaſione, ut canones præſcribunt, loca ſacra dotari ſolebant) monachi illi ex Burgundia à ſancto Germano advecti nondum habebant peculiarem abbatem, præter ipſum ſanctum Antiſtitem, ſub cujus regimine in monaſterio Æduenſi vixerant; licet ejus vices jam tunc forte egerit Droctoveus, ipſis quidem abbas deſtinatus: ſed qui nonniſi poſt baſilicæ dedicationem, Clothario rege annuente, ordinatus fuerit.

His quæ diximus, vetera ſcripta & auctores antiqui concordant. Aiunt quippe Childebertum regem ex Hiſpanica expeditione reverſum Vincentianam baſilicam exædificaſſe, ſed quæ nonniſi ſub ejuſdem Regis vitæ finem abſoluta fuerit. Et quidem hoc ipſo ejus depoſitionis die

eamdem conſecratam fuiſſe teſtis eſt Uſuardus Pratenſis cœnobita, qui ante Nortmannorum clades ſcripſit. Conſentit charta Childeberti ab ipſo Interpolatore relata, quam vulgo *Pragmaticum* appellant. In ea, quæ paucis ante ejus obitum diebus data eſt, Rex ait, ſe exhortatione ſanctiſſimi Germani « Pariſiorum Pontificis, vel con- « ſenſu Epiſcoporum cœpiſſe « conſtruere templum in urbe « Pariſiaca prope muros civita- « tis..... Tum recenſet prædia « quæ ſervis Dei tradit, & ad re- « ctores ipſorum, ſed nullam ab- « batis mentionem facit : quod ſane indicium eſt nullum revera tunc ibi exſtitiſſe; donec Chlotarius, ut mox ex ejus charta dicebam, ſtatim poſt Childeberti obitum fraterni regni heres, ſupremam ejus voluntatem exſecutus, novo monaſterio

Droctoveum à ſancto Germano præfici & in abbatem ordinari curaſſet. His accedit, quod privilegium ſancti Germani in ejuſdem monaſterii gratiam, ab eodem Interpolatore aliiſque relatum, nonniſi Chariberto regnante conceſſum ſit. Ex quibus omnibus patet verum eſſe quod ſupra dicebam, nempe, quod etſi Aimoini Interpolator ſcripſerit Autharium fuiſſe primum Germanenſem abbatem tempore Childeberti I. regis; omnia tamen monumenta, quæ ab ipſo & aliis huc proferuntur, favere Giſſemaro, Droctoveum primum ejuſdem loci abbatem ſtatuenti.

Unde igitur, inquies, Autharium inter Germanenſes abbates primo loco recenſuit Interpolator, qui monaſterii ſui chartas evolviſſe dicitur? neque enim malæ fidei temere debet accu-

ſari. Reſpondeo id quod jam ſuperius dixi, hoc nempe ex chartis male intellectis contigiſſe. Anonymum enim chartas monaſterii evolviſſe haud diffiteor, atque ex eis catalogum abbatum contexuiſſe. Quin & eum bonæ fidei hominem fuiſſe lubens admitto; attamen in locando Authario ipſum deceptum fuiſſe mihi perſuaſum eſt. idque occaſione harum ipſarum chartarum, quas perſcrutatus fuerat.

Cum enim hic Auctor in veteribus iſtis inſtrumentis Autharium abbatem Vincentianum adverti ſſet laudatum tempore Childeberti regis, atque in illis chartis, ut omnes norunt, nec anni æræ Chriſtianæ, nec aliæ certæ epochæ expreſſæ haberentur; ad hæc, cum neque quis eſſet Childebertus, primus, ſecundusve an tertius, cui tri-

buendæ forent hæ chartæ, minime deſignaretur; ſtatim ille bona fide ad Childebertum primum, loci conditorem, qui ei præ ceteris in mentem venit, eas chartas retulit. quæ tamen ad Childebertum tertium revocandæ erant.

Nihil porro obſtat, quominus ille Autharius inter alios Germanenſes abbates ſub Childeberto tertio ſtatuatur. Non enim ita replent annorum ſeriem recenſiti per id tempus in vulgatis indicibus abbates, ut locus Authario dari non poſſit, ſalva etiam veterum monumentorum fide, quibus illi indicum auctores uſi ſunt. quod gratis à me dictum nemo exiſtimet. nam præter ceteras, quæ forte in archivo Germanenſi habentur, edita eſt charta Gamonis cujuſdam viri nobilis, qui Lemauſenſem parthenonem monaſterio

Pratenſi, *cui Autharius abbas* præerat, Childeberti tertii principatu, ſubjectum eſſe voluit.

Jam vero nihil Germonio proderit confugere ad illas artes, quibus, deficiente alio perfugio, uti conſuevit; dicendo ſcilicet hanc chartam vel ex eo quod vetuſta ſit, vel quod Aimoino opponatur, ſuſpectam eſſe debere. Hanc, inquam, evadendi viam ſibimetipſi præcluſit. Nam ex una parte, Aimoinum ab ipſo laudatum, ſuo nomine, ſuaque antiquitate & auctoritate merito excidiſſe faſſus eſt; ex altera vero Interpolatorem Aimoini, cujus teſtimonio potiſſimum utitur, multo poſt Nortmannorum clades, veteres chartas Germanenſis archivi evolviſſe modo affirmabat, ut ſuum abbatum ejus loci catalogum contexeret.

At forte adhuc opponet alias monaſterii clades, incendia, di-

reptiones. Certe quin his infortuniis plurima perierint, negari non poteſt: at non omnia excidiſſe probant relictæ ſancti Germani, aliorumque ſanctorum reliquiæ, quas Aimoinus Pratenſis monachus in libris de Miraculis ſancti Germani varia in loca tranſportatas fuiſſe tradit teſtis oculatus. Idem probant veterrimi libri ejuſdem loci bibliothecæ ex illis cladibus erepti, qualis eſt codex Pſalmorum ipſius ſancti Germani, aureis & argenteis litteris in membranis purpureis exaratus; qualis etiam alius Evangeliorum codex in ſimilibus membranis & aureis pariter characteribus omnino ſcriptus: quibus addere licet beati Pauli epiſtolas litteris majuſculis latine & græce exaratas, alioſque vetuſtiſſimos codices. Quod ſi hæc, aliaque monumenta, quæ ibi hodieque viſuntur, tot tan-

tiſque cladibus ſupereſſe potuerunt, quidni etiam nonnulla magni momenti inſtrumenta, quæ diligenter conſervari, & tuto in loco reponi tanti referebat?

Ex his itaque omnibus liquido patet, quam fluxa & caduca ſint argumenta, quæ Germonius adverſus Vandemiris teſtamentum ex Autharii abbatis facta in eo mentione protulit. Nunc an validiora ſint, quæ ſecundo loco in illud objecit, diſpiciendum eſt.

II.

Alterum momentum, quo plane falſi convinci poſſe Vandemiris teſtamentum arbitratur Germonius, illud eſt, quod Pratenſis baſilica non modo ſancti Vincentii, ſed etiam ſancti *Germani* nomine in illo inſtrumento donetur. quod ante beati Antiſtitis tranſlationem factum

præfracte negat. Atque ut id probet, multa ex variis auctoribus teſtimonia congerit, in quibus hæc eccleſia ſancti aut beati Vincentii baſilica ſimpliciter appellatur. At licet infitiari nolim, Pratenſem baſilicam, ſub beati Vincentii potiſſimum titulo dicatam, eo nomine frequentius, quam alio quovis apud auctores antiquos paſſim deſignari: nihilo minus contendo, quod fatentur viri eruditi, priori huic titulo quandoque etiam beati Germani nomen ſubjunctum fuiſſe, maxime quod, eodem Sancto adhortante, à rege Childeberto exædificata, ab eo ipſo beato Antiſtite conſecrata fuerit, & ejus dotata facultatibus, atque etiam poſt illius mortem ejus ſepulcro nobilitata, & frequentibus illuſtrata miraculis.

Certe hoc multis aliis baſilicis contigiſſe, ſi res exigeret, ſex-

centis exemplis demonſtrari poſſet. Ita nempe apud Rotomagum baſilica ſancti Petri nomen ſancti Audoeni accepit; apud Remos baſilica ſancti Chriſtophori dicta eſt ſancti Remigii; & Joviniana, ſancti Nicaſii: ſicuti Mettis ſancti Petri eccleſia appellata demum fuit ſancti Arnulfi; & Floriacenſis in agro Aurelianenſi prope Ligerim, quæ ſancti Petri titulo inſignita fuerat, tranſlato in eam ſancti Benedicti corpore, ab eo nomen recepit. Eodem modo ſancti Petri baſilica Pariſiis, ſanctæ Genovefæ; ac alia item ſancti Petri, poſtea ſancti Mederici titulo donatæ fuerunt. Denique, ut alias prope innumeras prætermittam, in ipſo Dagoberti teſtamento, quod ſæpe laudatus Aimoini Interpolator refert, cuique *fidem tuto adhiberi* poſſe credit Germonius,

baſilica domnæ Columbæ & domini Lupi Senonis memoratur. quod duplex nomen, cum antea ſolo beatæ Columbæ vocabulo deſignaretur, non ob aliud habuit, (quod de præmiſſis quoque dicendum) niſi quod ſanctus Lupus ibi ſepulturam obtinuerit. Si id itaque in iſtis, aliiſque paſſim per orbem eccleſiis factum fuiſſe fatendum eſt, cur idem baſilicæ Vincentianæ negabitur, in qua celeberrimum erat beati Antiſtitis ſepulcrum, magno populorum concurſu honoratum; ob id potiſſimum, quod ibi multæ virtutes & inſignia miracula, ut loquuntur veteres hiſtorici, frequenter oſtenderentur.

His reponit Germonius, beatum Germanum, monente ipſo Mabillonio, in baſilica ſancti Vincentii ſepultum non fuiſſe, ſed in oratorio ſancti Symphoriani, ubi ipſemet tumulum ſibi

præparaverat. Sed futilis reſponſio. Fateor quidem beatum Germanum in oratorio ſancti Symphoriani ſepultum fuiſſe: at illud oratorium baſilicæ Vincentianæ erat adjunctum, ut ipſemet Mabillonius loco laudato habet; nec aliam illud oratorium, ſed eamdem cum Vincentiana baſilicam conſtituebat, uti hodieque conſtituit. Unde Mabillonius poſt recenſita ex Giſlemaro quinque altaria baſilicæ Vincentianæ, in crucis modum diſpoſita, ex eodem auctore ſic proſequitur, quod à Germonio potius non lectum, quam data opera diſſimulatum facile crediderim: BASILICÆ *adjuncta erant duo* ORATORIA, *unum in honorem ſancti Symphoriani* ...... *in quo ſepultus beatus Antiſtes.*

Jam vero cui umquam in mentem venerit inficiari, eum in illa

baſilica ſepultum eſſe, qui in oratorio ſeu capella ipſi affixa humatus ſit? Sed, ut omnem ſubterfugii locum Germonio cavillanti præripiam, unum inter alios teſtem, ſed omni exceptione majorem, affero, ſanctum Gregorium Turonenſem, qui id ipſum quod ille negavit, diſerte affirmat: nempe beatum Germanum in baſilica Vincentiana ſepultum fuiſſe. Is quippe libro I. de Gloria confeſſorum cap. 90. data opera agens de ejuſdem ſancti Germani ſepulcro, narrat miraculum paralytici *ſanati in porticu baſilicæ ſancti Vincentii*, IN QUA, inquit, *beatus Germanus requieſcit in corpore.* Adhuc clarius lib. 8. Hiſtoriæ cap. 33. *Baſilicam ſancti Vincentii* laudat, IN QUA *ſepulcrum habetur ſancti antiſtitis* Germani. Non dicit in baſilica ſancti Symphoriani, cum nulla ejus fuerit à Vincen-

Vincentiana diverſa, ſed in baſilica ſancti Vincentii, *in qua* beatus Germanus requieſcit.

Viſne adhuc alium teſtem? En tibi præſto adeſt S. Bertichramnus Cenomannorum antiſtes, qui baſilicam *domni Germani*, uti jam à Mabillonio obſervatum, appellat in ſuo teſtamento eam ipſam, quam paullo poſt nomine *domni Vincentii* deſignavit; *ubi* inquit, *ejus*, ſancti Germani, *corpuſculum requieſcit*. Ex quibus verbis, & baſilicam Vincentianam tunc temporis ſancti etiam Germani nomine donatam fuiſſe patet, & eumdem ſanctum virum in illa ſancti Vincentii baſilica jacuiſſe.

Urget tamen Germonius, aitque parum veri ſimile eſſe, « ut ſancti Germani nomen Vin- « centianæ baſilicæ ſuperaddi- « tum fuerit, ob tumulum ejus « ſancti in vicino oratorio poſi- « tum; cum certum ſit beati An- «

» tiſtitis ſepulcrum , quamdiu
» ejus corpus in oratorio ſancti
» Symphoriani ſubſtitit , nec
» multis donariis, nec frequenti
» populorum concurſu fuiſſe ce-
» lebratum. quod, inquit, hiſto-
» riæ ejus tranſlationis Auctor,
» & ipſe Aimoinus non obſcure
» ſignificant; & aperte declarat
» Carolus Magnus in eadem hi-
» ſtoria laudatus.

Verum licetne etiam Sanctorum debitæ venerationi detrahere, ut quod ſemel prolatum eſt, per fas nefaſque defendatur? Certe tanta fuit, etiam primis illis temporibus, ſanctitatis Germani celebritas, ut ſtatim poſt ejus obitum delatus ei fuerit cultus publicus. Id probant eccleſiæ ejus in honorem jam tunc erectæ, & antiqua Martyrologia, etiam illud quod ſancti Hieronymi nomine vulgatum eſt. Conſentiunt, celebriorum auctorum,

præcipuè ſanctorum Gregorii Turonenſis, Fortunati Pictavenſis, & Audoeni Rotomagenſis epiſcoporum teſtimonia.

Et quidem Gregorius præter varia elogia & ſancti titulum, quem beato Antiſtiti paſſim tribuit, diſertis verbis eum celebrat lib. de Gloria confeſſorum cap. 90. quod *ad ejus ſepulcrum, ſæpe & greſſus paralyticorum, & cæcorum viſus reſtituantur.* Tum addit: *Et raro advenit ejus ſollemnitas, quin ibi virtus ejus oſtendatur.* Libro autem 5. Hiſtoriæ cap. 8. *Ad ſepulcrum ejus multas virtutes credentes experiuntur, ita ut quiſque &c.*

Orante vero ad idem ſepulcrum beato Eligio, qui & ipſum, teſte ſancto Audoëno, ornavit, claudus ſanatus eſt. Ad hæc Aimoinus, ſeu potius ejus Interpolator tantopere à Germonio laudatus, narrat Chilpericum

tregem audita ſama inſignis mi-
raculi, quod à Gregorio Turo-
nenſi celebratum eſt, ad beati
Antiſtitis ſepulcrum *cum magna*
devotione veniſſe, edidiſſeque
ejuſdem ſancti viri Epitaphium,
in quo inter alios hi verſus le-
guntur,

Vir cui dura nihil nocuerunt fata
ſepulcri.
Vivit enim: nam mors quem tulit
ipſa timet.
Crevit adhuc potius juſtus poſt fu-
nera. Nam qui
Fictile vas fuerat, gemma ſu-
perba micat.
Hujus opem ac meritum mutis
data verba loquuntur;
Redditus & cæcis prædicat ore
dies.

Et quidem, ſi ipſi hiſtoriæ tran-
ſlationis Auctori credamus, cur
autem non credamus, hæc ipſa
tranſlatio non niſi ob frequen-
tia miracula, quæ ad beati viri
ſepulcrum patrabantur, facta

ſuit : ut ſcilicet tam illuſtris ſancti Antiſtitis exuviæ in loco inſigniori, ad quem facilior eſſet populis acceſſus, reponerentur. Hinc ſi major poſthac concurſus illuc fuerit; ſi plura & majora auri & argenti donaria ad beati Germani corpus poſtquam in principem baſilicam illatum eſt, collata ſint, id non tam majori ejus ſanctitatis famæ, quam loci amplitudini tribuendum eſt. Non itaque mirum, ſi eccleſia Vincentiana, quæ tanto patrono celebris erat, ejus etiam nomine inſigniretur.

Præterea duos auctores indicavit Mabillonius, qui longe ante ſancti Antiſtitis tranſlationem, baſilicam illam ejuſdem nomine deſignarunt. Unus ex his eſt Anonymus, ſed æqualis auctor vitæ ſanctæ Balthildis, qui inter *ſeniores* baſilicas unam

domni Germani dictam recenſet, mediam inter ſancti Dionyſii, & ſancti Petri (nunc ſanctæ Genovefæ) eccleſias Pariſienſes.

Negat Germonius hic Pratenſem eccleſiam deſignari, ſed potius S. Germani Autiſiodorenſem: falſique accuſat Mabillonium, quod hanc inter Pariſienſes medio loco recenſitam dixerit; cum ea, inquit, non inter Dionyſianam & ſancti Petri in vitæ contextu recenſeatur, ſed inter Dionyſianam & ſancti Medardi eccleſiam Sueſſionenſem.

Mera prorſus cavillatio. Etſi enim ſancti Medardi baſilica ſimul cum Germanenſi media memoretur inter Dionyſianam & ſancti Petri eccleſias, media tamen inter illas remanet Germanenſis. Neque falſi debet accuſari, aut quidquam diſſimulaſſe dicendus eſt Mabillonius, viri ſi quis umquam alius, ſincer,

animi : ſi quidem Anonymi locum, in quo Medardina baſilica ſimul cum aliis memoratur, integrum retulit.

At quo jure, forte repones cum Germonio, Mabillonius baſilicam ſancti Petri hic memoratam interpretatur ſanctæ Genovefæ monaſterium ? cur non potius Corbeienſem, ab ipſa ſancta Regina exſtructam ? Quin & forte ille auctor *Seniorum baſilicarum* nomine, antiquiores, nempe Luxovienſem, Senonenſem, Ferrarienſem, aut alias ſancti Petri baſilicas tunc notiſſimas intellexit.

Certum eſt eo loci Corbeienſem baſilicam non deſignari, ut conjicit Germonius. Poſt quam enim Anonymus hoc loco plura de Corbeienſi monaſterio à Balthilde erecto, aliiſque baſilicis per diverſas regiones ſitis, nempe de Gemeticenſi, Luxovienſi,

Fontanellenſi, aliiſque; immo & de Pariſienſibus baſilicis generaliter locutus fuiſſet; præmiſiſſetque *vix media totaque dici ejus bona omnino non poſſe*, ſubjunxit: *Præterire enim non debemus, quod per ſeniores baſilicas ſanctorum domni Dionyſii, & domni Germani, & domni Medardi, & ſancti Petri, vel domni Anniani, ſeu ſancti Martini &c.* proindeque alias, à Corbeienſi, Luxovienſi ceteriſque, quas jam ſingillatim commemoraverat, deſignare intendit. Multo minus ſancti Petri nomine, eo loci intelligi debet Ferrarienſis, aut Senonenſis, ſimileſve eccleſiæ. Nam hic tantummodo locutus eſt ille Anonymus de Senioribus, id eſt præcipuis & nobilioribus baſilicis, quæ ſanctorum patronorum corporibus inſignes erant, ut locum abſque præjudicio attente legenti haud dubie patebit.

Certe mirum fuiſſet, ſi inter *ſeniores*, ſeu nobiliores baſilicas, quas donariis piiſſima Regina exornavit, inſignem ſancti Germani baſilicam, quæ ob ipſius oculos verſabatur, tanti Præſulis tumulo & corpore, ac Regum, & potiſſimum filii ſui Childerici, ſepulcris nobilitatam prætermiſiſſet. Sed ut ut fuerit de illo ejus auctoris teſtimonio, quod forte nonnulli alio deflecti poſſe cenſebunt; alterius ſcriptoris irrefragabili auctoritate demonſtravit Mabillonius, Pratenſem baſilicam nomine ſancti Germani ſub prima Regum noſtrorum ſtirpe fuiſſe deſignatam.

Is auctor eſt ſanctus Audoënus, qui in vita beati Eligii libro I. cap. 26. miraculum narrat claudi cujuſdam *in baſilica ſancti Germani confeſſoris apud Pariſius* ſanati, quæ verba non modo

Mabillonius, ſed etiam Valeſius, & quotquot hactenus fuere viri eruditi, re mature examinata, de Pratenſi baſilica intellexerunt. Id vero primus omnium negavit Germonius, ſed argumentis, quæ ipſi, ut demonſtrabo, omnino adverſantur.

Hic refert integrum locum Audoëni, in quo legitur beatum Eligium *Pariſius* loca orationum circumeuntem ad baſilicam *ſancti Germani* confeſſoris veniſſe, ibique vidiſſe claudum quemdam, qui juxta beati Confeſſoris *cancellos* depoſitus, orante ibidem Eligio, ſanitatem recuperavit. Unde ſic infert: In » baſilica, quæ hic memoratur, » erant cancelli ſancti Germani, » ac proinde ejus reliquiæ. At in » baſilica Pratenſi non exſtabant » tunc temporis beati Pontificis » reliquiæ: non enim in Vincen» tiana baſilica, ſed in oratorio

ſancti Symphoriani ejus ſepul- «
crum exſtabat. Unde conclu- «
dit, hîc non Pratenſem, ſed «
quamvis aliam, quæ ſancti «
Germani reliquiis ditata eſſet, «
debere intelligi. En Germo- «
nii argumentum, quod ſic ad-
verſus hunc ipſum converto.

Ex Germonio baſilica à ſancto Audoëno eo loci ſub ſancti Germani nomine memorata, ea ipſa erat, in qua reliquiæ ſancti Germani exſtabant; adjicio, immo & ejus ſepulcrum, uti innuit vox *ad cancellos* ibi appoſita. Cancelli enim illi, ut probant varia Gregorii Turonenſis teſtimonia, ad ſanctorum ſepulcra poſiti erant. Sic cancelli erant ad ſancti Petri corpus in Vaticano, lib. 1. de gloria Martyrum cap. 23. Item Romæ ad ſepulcrum ſancti Pancratii, cap. 39. ejuſdem libri. Ad ſepulcrum ſancti Juliani Brivate, lib. 2. cap. 20. de ejus miraculis.

Ad ſepulcrum ſancti Martini, ibidem cap. 48. &c. At in baſilica Pratenſi, & quidem Vincentiana, non modo ſancti Germani reliquias, ſed ejus etiam ſepulcrum exſtitiſſe conſtat. quod ex diſertis auctorum, etiam æqualium, verbis ſupra demonſtratum eſt. Igitur etiam ex Germonii principiis concludere licet, baſilicam Pratenſem eo loci ab Audoëno ſancti Germani nomine fuiſſe deſignatam.

Quod addit, deſperatæ cauſæ indicium eſt, ſcilicet Audoënum hic locutum eſſe de baſilica *Pariſiis* (ſeu potius, ut ille auctor & alii æquales paſſim loqui ſolent, *Pariſius*) exſtante; Pratenſem vero ſitam eſſe extra urbem. Mirum certe eſt virum eruditum in plena luce ſic cæcutire.

Equidem diſceptatum aliquando fuit inter viros doctos,

utrum vici, qui aliquot milliaribus ab urbe diſtarent, ipſius urbis vocabulo deberent comprehendi: at numquam res controverſa fuit de ædibus urbis pomœrio proximis, qualis ſemper fuit Pratenſis baſilica, utpote ſita in pratis ſuburbanis. Audiendus quo modo ea de re loquatur Childebertus rex in Pragmatico, quod Aimoini interpolator anonymus, tantopere à Germonio laudatus, integrum retulit: *Ego*, inquit, *Childebertus rex, una cum conſenſu......cœpi conſtruere templum* IN URBE PARISIACA, *prope muros civitatis, in terra quæ aſpicit ad fiſcum Iſciacenſem, in loco, qui appellatur Locotitiæ &c.*

Si quis vero tam apertis auctoritatibus, quod non crediderim, repugnet; audiat Valeſium, qui Launoio ſibi exprobranti quod urbem & ſuburbana ſimul

confunderet; reſpondit, etſi à veteribus, (id eſt auctoribus mediæ ætatis) id paſſim factum fuerit, ſe tamen probe utriuſque vocis accuratam & proprie ſumtam ſignificationem callere, quam his verbis explicat: *Urbs*, inquit, *proprie civitatem muris cinctam ac munitam, & ædes mœnibus proximas continenteſque ſignificat: at ſuburbana, id eſt vicos ab urbe remotos, proprie non ſignificat. Hoc*, ait Valeſius, *nemo neſcit*; non divinans fore ut Germonius, aut quivis alius id aliquando in dubium revocaturus eſſet.

Ceterum Pratenſem baſilicam ex iis fuiſſe, quæ Pariſiis ſitæ dici poterant, auctores non modo exteri, & in regionibus longe remotis commorantes; ſed etiam domeſtici & antiqui diſertis verbis aſſerunt. Certe Uſuardus Pratenſis monachus haud ignora-

bat loci in quo degebat ſitum. Ipſe autem eum *Pariſius* exſtitiſſe frequenter in ſuo Martyrologio indicat. Die x. Martii habet : *Pariſius depoſitio ſancti Droctovei &c.* Si vero hic auctor quia domeſticus, alicui forte ſuſpectus ſit ; audiat unum pro multis Gregorium Turonenſem epiſcopum, qui baſilicam Pratenſem extra urbis pomœrium ſitam eſſe probe ſciebat, uti ipſe teſtatus eſt paſſim : & tamen libro 6. Hiſtoriæ Francorum cap. 46. de ea ipſa ſcribit, Chilpericum fuiſſe ſepultum in baſilica ſancti Vincentii, *quæ eſt Pariſius.* Ita de baſilica ſancti Petri, ita de aliis quoque urbium vicinis eccleſiis antiqui recentioreſque auctores loqui conſueverunt.

Hæc ſatis ſuperque probant Audoënum loco laudato de Baſilica Vincentiana, quam ſancti Germani nomine deſignavit,

locutum fuiſſe. Tamen ne quid intactum remaneat; paucis agendum de eccleſia ſancti Germani, Veteris hodie vulgo dicta, quam Germonius hic à beato Audoëno memoratam fuiſſe contendit, ob id quod ea baſilica ab Aimoino *Aſceterium ſancti Germani* appellata fuerit.

Verum non id Aimoinus, ſed interpolator, Aimoino trecentis annis, ut jam ſæpe diximus, poſterior ſcripſit. At eſto, demus jam tunc exſtitiſſe in urbe ſancti Germani Veteris ædem, ſeu ut eam appellat ille auctor *arciſterium*. Fatendum tamen eſt, ipſomet obſervante & monente Germonio, oratorium quod tunc inibi exſtabat, ſancto Johanni Baptiſtæ fuiſſe conſecratum; proindeque aliud à baſilica ſancti Germani, in qua ejus cancelli erant, & quæ illius reliquias contineret.

At

At enim, inſit Germonius, haud dubito, quin etiam huic loco pars aliqua reliquiarum ſancti Antiſtitis conceſſa fuerit. cujus rei vadem affert ipſum Aimoini editorem, qui obſervat reliquias ſancti Germani, quæ in eo loco ſervabantur, capſa aurea incluſas fuiſſe ab Odone tunc comite, poſtea rege Francorum. Verum his verbis nova ſimul & vetera, ut ſæpe alias, confundit Germonius. Agitur de ſancti Germani reliquiis, quæ vivente ſancto Audoëno, id eſt ſeptimo ſæculo, in baſilica ab eo auctore memorata habebantur; & teſtem affert ſæculi duodecimi, Aimoini Interpolatorem, qui loquitur de reliquiis ſæculo nono, ut ille ipſe auctor diſerte affirmat, in illam eccleſiam illatis. Sic nempe, obſidionem urbis Pariſienſis à Sigefrido Nortmanno factam enarrans,

habet libro 5. cap. 46. hoc ipſo quod Germonius laudavit: *Tunc corpus beatiſſimi Germani in arciſterium ejuſdem ſanctiſſimi Pontificis*, id eſt, Germonio ipſo interprete, in eccleſiam hodie dictam ſancti Germani Veteris, *in civitate prædicta ſitum, à monachis delatum fuit.*

Quod vero addit idem Germonius, eas reliquias *vaſe aureo ab Odone incluſas fuiſſe*, omnino ei adverſatur. Etenim hæ reliquiæ, quas Odo poſt fugatos Nortmannos in vaſculum auro & gemmis ornatum, quod fabricari fecerat, inferri curavit; eædem ipſæ ſunt, quæ à monachis Pratenſibus ad Arciſterium ſancti Germani, uti ex Aimoini Interpolatore mox dicebamus, confugii cauſa delatæ fuerant ſæculo nono, proindeque quæ nondum ibi erant tempore ſancti Audoëni

Ceterum ne forte ille Interpolator, qui Germonium ipſum in tantas anguſtias redegit, ſua tandem apud eum auctoritate excidat; alium ejuſdem tranſlationis, vigente Normannica perſecutione factæ, teſtem oculatum habemus Abbonem Germanenſem monachum, qui præſens aderat, quando beati Pontificis oſſa, ut in tuto ponerentur, à monachis Pratenſibus in urbem delata fuerunt. Sic enim de eo canit:

——————ſecus aulam
Scandere Germani tentant crebrius vocitati ....
Hinc propriis fuerat famulis geſtatus in urbem.

Quin & eadem ipſa beati Pontificis ſacra oſſa, quæ huc delata fuerant, finito bello in capſa aurea, quam Odo fieri curaverat, incluſa fuiſſe, teſtantur hodieque verſus in iſto vaſe ſculpti,

quos Guillelmus-Epiſcopi Germanenſis abbas, quando capſam renovavit, conſervari ſategit; ubi etiam nunc viſuntur cum ipſius Odonis figura, ut mihi, omnibuſque, quicumque id voluerunt, coram inſpicere conceſſum eſt, prius quam pretioſa illa theca in loco eminentiori altaris novi ſtatueretur.

Juvat huc proferre illos verſus, qui ſacræ huic Lipſanothecæ inſculpti fuerant, ex quibus patebit, eam capſam poſt fugatos Barbaros ab Ebbolo monaſterii Germanenſis abbate, & Henrico, ac Odone comite, qui plus ceteris in urbis defenſione laboraverant, ceteris quoque ad tam pium opus ſymbolam ſuam conferentibus, fabricatam fuiſſe; non quidem ad aliquam partem, aut neſcio quas alias beati Germani reliquias recludendas, ſed ad totum ejus ſacrum corpus recipiendum.

Hic poſitum ſancti multis venerabile corpus
Germani, loculo nunc cuſtoditur in iſto.
Audeat ornatus aliquid hinc tollere nullus,
Perpetua metuit qui nonniſi morte perire.
Hunc in honore tuo loculum, Germane, rogavit
Ebbolus abba pius fieri, doniſque replevit.
Hic etiam, Henrice pater, tua dona refulgent,
Odo comes vernat, multi quoque Chriſticolarum.

His Guillelmus abbas quatuor alios verſus adjecit, cum beati Antiſtitis capſam anno M C C C C I X. renovavit.

Annis milleno quadringentis quoque nono,
Hoc opus impletum, fulgente decore repletum;

Cœpta ſequens aliàs Guillelmus Præſulis abba,
Ad decus eccleſiæ veſtiit ipſe pie.

Lectoris forte otio abuſus ſum, longius progreſſus quam par fuiſſet; at per omnia diverticula adverſarium perſequi oportuit, ut æquis rerum æſtimatoribus palam fieret, Vincentianam baſilicam ſancti Germani nomine ſæpe donatam fuiſſe ante ejuſdem ſancti tranſlationem; adeoque nihil Vandemiris chartæ auctoritati officere, quod eccleſia Pratenſis in eo inſtrumento *baſilica domni Vincentii vel domni Germani* appelletur.

Ceterum etſi apud Germonium parum valeat veterum chartarum auctoritas, viſum eſt tamen nonnullas huc proferre ex archivo Pratenſi editas, quæ iſtud monaſterium ſub prima Regum noſtrorum ſtirpe quan-

doque ſancti Vincentii ſimul & ſancti Germani titulo inſignitum fuiſſe demonſtrant. Una ex his, jam ſuperius laudata, refertur à Mabillonio in Appendice tomi 1. Annalium Benedictinorum, qua regnante Childeberto III. Lemauſenſis parthenon ſubjicitur monaſterio Pratenſi, quod in ea charta ſemel & iterum *ſancti Vincentii & ſancti Germani* appellatur. Verum cum hæc ex Chartario deſcripta ſit, ne quis dicat hunc duplicem titulum Amanuenſis liberalitati fortaſſe tribuendum eſſe; alia habetur in Appendice Sæculi 3. Benedictini parte 2. ex autographo ipſo deſcripta, qua Childebertus III. idem Lemauſenſe cœnobium *monaſthyrio ſancti Vincentii vel domni Germani* confirmavit. Denique in eodem Sæculo 3. Benedictino Mabillonius, & cum eo Boſcius in Hiſto-

ria eccleſiæ Pariſienſis, laudant inſtrumentum venditionis factæ *anno* v. *Chilperici regis*, *Baboni abbati vel omni congregationi monaſterie ſancti Vincentii vel ſancti Crucis & domni Germani*, *ubi ipſe precioſus domnus in corpore requieſcit.* Neminem puto fore adeo obſtinatum, cui tam luculenta teſtimonia non ſufficiant ad id evincendum, quod ſecundo loco mihi propoſitum erat.

III.

Unicum ſuper eſt, ſed palmare, uti Germonius opinatur, argumentum, quo ſolo, etſi çetera nullius eſſent roboris, Vandemiris charta ita concutitur, ut ſua debeat, ſi quam hactenus habuerit, merito excidere auctoritate. Ea de re gloriatur in altera ſua Diſceptatione, idque ita fidenter, ut quaſi haud ſatis fuerit argumentum iſtud latine

ibi veluti triumphando magnifice explicare, illud ipſum curaverit etiam gallice in Eruditorum actis ſeu diariis Pariſienſi & Trivoltienſi evulgari. Sed num triumphum, ut aiunt, ante partam victoriam intempeſtive cecinerit, videamus.

In Vandemiris, inquit, charta « præter baſilicam Pratenſem « ſancto Germano dicatam, me- « moratur item altera eccleſia « ſub *ſancti Germani* nomine « apud Pariſios exſiſtens, quæ, « interpretante ipſo Mabillo- « nio, alia non eſt ab ea, quæ « vulgo ſancti Germani Altiſio- « dorenſis hodieque appellatur. « At, ut quidem affirmat Germonius, hæc ſancti Germani « Altiſiodorenſis baſilica non- « niſi trecentis annis poſt datam « Vandemiris chartam exſtructa « eſt: ſi quidem, ut ante omnes « ex Helgaldo animadvertit «

» eruditiſſimus Adrianus Valeſius, vir de monaſteriis bene
» meritus, Robertus Francorum
» rex, qui ſæculi undecimi initio vivebat, primus hanc baſilicam conſtruxit. *Fecit*, inquit
» Helgaldus in ejus regis Vita,
» Robertus *in civitate Pariſius....*
» *monaſterium ſancti Germani Autiſiodorenſis*. Atque ut id invicte
confirmet, ait ante Roberti
» regis tempora, altum eſſe apud
» eccleſiaſticos auctores hoc de
» loco ſilentium; ita ut neque
» Mabillonius ipſe in prioribus
» duobus Annalium Benedictinorum tomis, aliquid præter controverſam Vandemiris
» chartam, de illa baſilica protulerit.

Hæc ille contra ſimplicem Mabillonii conjecturam, non certam interpretationem, uti non recte interpretatur. Sic enim Mabillonius in notis ad

illum Vandemiris chartæ locum habet : *Cœnobium ſancti Germani* .... eſt *illud ipſum* , *ut* CONJICIMUS , *quod nunc dicitur ſancti Germani Autiſiodorenſis*. quæ conjectura etſi falſa eſſet,ut id interim permittam , ſtaret tamen inconcuſſa chartæ Vandemiris auctoritas , modo potuerit tunc exſtitiſſe præter Pratenſem alia ſancti Germani Pariſiis eccleſia. At ipſe Germonius aliam modo ſuppeditabat ſancti Germani Veteris. Fuerit ergo in iſta , aut in alia quavis ſub ſancti Germani titulo eccleſia Landebertus abbas à Vandemiri memoratus , perinde eſt ut ejus teſtamenti auctoritas ſarta-tecta habeatur.

Et tamen propoſito hoc argumento , Germonius quaſi jam de victoria ſecurus , Mabillonium à ſe proſtratum inclamat , eumque ad reſpondendum provocat , urget & proritat latine &

gallice, ut exponat, quo pacto fieri poſſe putaverit, ut donatio »facta ſit baſilicæ ſancti Ger»mani Altiſiodorenſis trecen»tis annis priuſquam exſtiterit »in rerum natura: & ſaltem di»cat, quomodo Landebertus ab»bas præeſſe potuerit ſub Theo»derico rege loco, qui nonniſi »ſub Roberto exſtructus eſt. At quam vanus ſit ille triumphus, ſi poteſt Germonius, tandem intelligat.

1. Hadrianus Valeſius, quem pro ſe ipſo incaute laudavit, illi ipſi omnino adverſatur, diſertiſque verbis fatetur baſilicam ſancti Germani Autiſiodorenſis Pariſienſem longe ante Roberti regis principatum exſtitiſſe. 2. Auctor Roberto rege multo antiquior ejuſdem baſilicæ mentionem facit; hicque à Valeſio Boſcio & Mabillonio, aliiſque paſſim ſcriptoribus laudatus eſt.

3. Plura alia antiqua monumenta, & quidem nota, trita & vulgata, quæ proinde conſulere debuerat Germonius iſtius eccleſiæ antiquitatem impugnaturus, idem probant. 4. Neque tamen Valeſius, Boſcius, Mabillonius, aut quivis alii auctores Helgaldum falſi hac in re accuſarunt. Immo neque etiam hic Helgaldi locus Vandemiris chartæ adverſatur. Hæc omnia ſi demonſtravero, in fumum abibit totus Germonii triumphus.

Quod Valeſius baſilicam Pariſienſem ſancti Germani Autiſiodorenſis Roberto rege antiquiorem eſſe admiſerit, ipſemet declarat diſertis verbis in libro de Baſilicis Pariſienſibus, ubi cum multa de iis, quæ à Breulio & Launoio de eadem baſilica ejuſque patronis dicta fuerant, præmiſiſſet, ſic de illius antiquitate concludit: *Ut de his dicam*

quod ſentio : Verum eſſe exiſtimo quod ait Brolius, beati vel ſancti Germani Teretis appellatione ab ABBONE *deſignari baſilicam ſancti Germani Autiſiodorenſis* , TAMQUAM ANNO DCCCLXXXVI. (proindeque annis amplius centum ante Roberti regis tempus) JAM STANTEM. Et poſt nonnulla, ne forte quis voluerit ejus eccleſiæ originem ad ſæculum nonum revocare, hæc addit idem auctor : *Quis ergo baſilicam ſancti Germani condidit? dicet aliquis. Id quidem divinare non poſſumus : tantum ex Abbonis verbis intelligimus, à quocumque condita ſit,* EAM JAM ANNO DCCCLXXXVI. *quo Lutetia à Nortmannis obſeſſa ſit*, STETISSE. Quibus verbis Valeſius & illam baſilicam ante Roberti regis tempora ſtetiſſe agnoſcit, & idoneum rei ejus teſtem profert *Abbonem*, ſæculi noni auctorem

domeſticum, qui ea quæ coram videbat retulit.

Quin & non Valeſius modo, ſed & ipſe quoque Mabillonius illum Abbonis locum tomo 3. Annalium Benedictinorum, aliiſque in ſuis operibus laudavit. Plura item habet de eodem auctore Boſcius libro 8. Hiſtoriæ eccleſiæ Pariſienſis cap.3. ubi fuſe proſequitur hiſtoriam Pariſiacæ obſidionis per Nortmannos, aitque haud dubium eſſe, quin hæc ſancti Germani Autiſiodorenſis baſilica jam ſub *prima Regum noſtrorum dynaſtia* celebris fuerit.

Verum nihil opus eſt huc aliena congerere teſtimonia, cum præſto ſint omnibus ipſi Abbonis libri, quos ſane Germonius, priuſquam adeo aſſeveranter affirmaret *altum* eſſe de ea baſilica apud omnes ſcriptores eccleſiaſticos, Roberto rege anterio-

res *ſilentium*, conſulere debuiſſet. En aliquot Abbonis verſus ex libro 1. in quibus eam eccleſiam, quam ipſe, uti veteres & domeſtica inſtrumenta vocare ſolebant, ſancti Germani Teretis appellat, à Nortmannis vallo circumdatam fuiſſe narrat.

..... Sequanæ ripas, & caſtra beatum
Germanum circa Teretem componere vallis,
Commixto lapidum cumulo glebiſque laborant.

Et poſtea libro ſecundo ait, Barbaros hac relicta baſilica Sequanam trajeciſſe, veniſſeque ad eccleſiam ſancti Germani, cujus beneficio veſcebatur, id eſt ad Pratenſem baſilicam in adverſa ripa ſtantem, cujus ipſe erat monachus.

Germani Teretis contemnunt littora ſancti,

Æqui

*Æquivocique legunt, cujus fa-
ctis bene veſcor.*

En duæ ſub ſancti Germani titulo baſilicæ; ad utramque Sequanæ ripam ſitæ prope Pariſios; quales hodieque ſubſiſtunt; Pratenſis baſilica; & ex adverſo eccleſia ſancti Germani Autiſiodorenſis, non modo à Valeſio & aliis recentioribus, ſed etiam ab antiquo & celebri auctore annorum octingentorum & amplius laudatæ. quæ ſunt duo priora meæ reſponſionis capita.

3. Sunt & alia vetera monumenta, nota & paſſim edita, quæ ſancti Germani Autiſiodorenſis eccleſiæ antiquitatem aſſerunt. In his charta Caroli regis, cognomento Calvi, nonnulla concedentis eccleſiæ ſanctæ Mariæ Pariſienſis ex conſenſu Æneæ epiſcopi, quæ erant *ſupra terram monaſterii ſancti Germani ſuburbio commorantis; quod à* PRISCIS

TEMPORIBUS *Autiſiodorenſis dictur.* Integra hæc habetur apud Boſcium libro 7. Hiſtoriæ eccleſiæ Pariſienſis, *data prid. idus Julii, indictione III.* lege IX. *anno* XXII. *Caroli glorioſiſſimi regis.* Idem auctor præceptum Ludovici Pii laudat, datum anno VII. ejus Imperii, in quo *memoria*, inquit, *eſt baſilicæ ſancti Germani Autiſiodorenſis* propeParifios ſitæ.

Inter ceteras vero abbatias, quas ſub Eliſiardo epiſcopo Benedictus VII. papa, ſæculo decimo exeunte, matri eccleſiæ Pariſienſi confirmavit, recenſetur *abbatia ſancti Germani Rotundi.* quod *Rotundi* ſeu *Teretis* cognomen, ut jam obſervavimus, & ex bulla Alexandri III. aliiſque bullis & chartis conſtat, ab antiquo habuit eccleſia ſancti Germani Autiſiodorenſis. Hanc vero Benedicti bullam Sammarthani in Gallia Chriſtiana, &

Boſcius in Hiſtoria Pariſienſis eccleſiæ, integram retulerunt.

Omitto alia argumenta, quibus propugnari ſolet ejuſdem venerandæ baſilicæ antiquitas. Sane eo nonnulli proferunt veteres icones, quæ ad majorem ejus eccleſiæ portam viſuntur; & repræſentant, ſi vulgatis auctoribus fidem habeamus & receptæ opinioni, Childebertum ejuſque uxorem Ultrogottham, tamquam ejus loci conditores, juxta ſanctum Vincentium. quæ quidem ſculpturæ etſi non videantur eſſe, uti obſervarunt viri periti, tertia Regum noſtrorum ſtirpe antiquiores, teſtes tamen ſunt priſcæ traditionis, quæ jam tum quando factæ ſunt (proindeque haud longe poſt Roberti regis tempora) vigebat, hanc eccleſiam eoſdem, ac Pratenſem ſancti Germani baſilicam, conditores ac primum patro-

num titularem habuiſſe. Et quidem haud temere forte quis exiſtimaverit, has ſtatuas, ex ea eccleſia quam ipſe Robertus rex exſtruxerat, ſervatas fuiſſe, cum nova, quæ hodie exſtat, ædificata eſt. Verum his immorari non lubet, cum ſuppetant haud dubia ejus rei momenta.

At prætermittere fas non eſt aliud multo certius ejus baſilicæ antiquitatis argumentum, quod ſcilicet in ea ſepultus fuerit beatus Landericus, Pariſiorum ſub medium ſæculi ſeptimi antiſtes. Ejus ſacræ reliquiæ ibi hodieque oſtenduntur & coluntur, à Mauricio de Soliaco, aſſiſtente Remigio decano Germanenſi, in capſam ligneam; tum in argenteam à Petro de Ordei-monte, Pariſiorum epiſcopis ſollemniter incluſæ. De quibus, ac veteribus ſchedis in ea capſa repertis, Boſcius aliique auctores paſſim

agunt. Jam vero ſi his in anguſtiis poſitus, ut aliquando viro erudito ſimili occaſione contigit, infitiari velit Germonius, Landericum umquam epiſcopum Pariſienſem exſtitiſſe; eoſdem patietur, quos iſte habuit novæ ſuæ opinationis cenſores, qui id veluti grave piaculum exhorruerunt. Habebit etiam contra ſe, ut veteres omittam, noſtræ & patrum noſtrorum ætatis viros inſignes, Hieronymum Bignonium, Jacobum Breulium, Hadrianum Valeſium, Carolum Cointium, Gerardum Boſcium, Stephanum Baluzium; ac præcipuos ſuæ ſocietatis heroas, Sirmondum, Petavium, Labbeum, Henſchenium, Papebrochium, alioſque viros eruditos; immo, quod majus eſt, ipſam totam Eccleſiam Pariſienſem, quæ beatiſſimi ſui pontificis feſtivitatem, ſicut & aliæ eccleſiæ, & vetera

Martyrologia, IV. idus Junii celebrat. quo die ea, quæ de ejus ſepultura & tranſlationibus mox retuli, in officio ſollemni legenda præſcribit, uti in ejuſdem eccleſiæ Breviario videre eſt.

Ut quid igitur, inquies, Helgaldus Robertum regem laudat ob exſtructum Pariſiis ſancti Germani Autiſiodorenſis monaſterium? Abſit ut Helgaldum falſi inſimulem; immo ejus auctoritatem hac in re, quod quartum & ultimum eſt reſponſionis meæ caput, lubens admitto.

At ſive *monaſterii* nomine ipſam baſilicam, ut paſſim ille ipſe Helgaldus, aliique ejus ævi auctores vocare ſolent; ſive ædes clericorum ipſi adjunctas, ut putat Valeſius, intellexerit; nihil obſtat quominus monaſterium ſub utraque, aut etiam ſub alterutra ſignificatione, etiamſi longe antea exſtiterit, à Roberto

rege conſtructum dici potuerit, quod nempe fatiſcentibus præ vetuſtate ædificiis, aut certe per Nortmannos, ſive alia quavis occaſione dirutis, ea de novo Rex piiſſimus exſtruxerit, aut adhuc ſubſiſtentia amplificaverit. Sic Helgaldi locum Boſcius, aliique viri eruditi intellexerunt. Nec inſolens eſt, ut quis eccleſiam conſtruxiſſe dicatur, qui veterem inſtauraverit, aut novam antiquæ ſubſtituerit. Eo modo Mauricius de Soliaco Pariſienſem matrem eccleſiam conſtruxiſſe dicitur, Fulbertus Carnotenſem, Ebbo Remenſem, Sugerius abbas Dionyſianam, & alii alias: & tamen quis infitiari audeat ante hos antiſtites Remenſem, Pariſienſem, Carnotenſem, aliaſque ejuſmodi eccleſias exſtitiſſe; aut quis chartas illis temporibus vetuſtiores, ob id ſolum falſi notaverit, aut pro

ſuſpectis habuerit, quod in ipſis mentio occurreret harum eccleſiarum?

Age, videamus annon hoc modo interpretandus ſit Helgaldus, cum ſancti Germani Autiſiodorenſis baſilicam à Roberto rege conſtructam fuiſſe ſcripſit. Certe id ex aliorum ejuſdem auctoris locorum comparatione demonſtrari poteſt. Ipſe enim idem Helgaldus eo loci, & quidem iiſdem verbis, pariter laudat Robertum regem ob conſtructa monaſteria ſancti Aniani Aurelianenſis, & ſanctæ Mariæ de Piſciaco; quæ tamen jam antea exſtitiſſe, non quivis alius, ſed ille ipſemet paullo ante declaraverat. Simili modo laudat Adelaidem reginam Roberti matrem, ob conſtructum ab ea monaſterium ſanctæ Mariæ de Argentoilo; quod nemo neſcit longe antiquius eſſe, cum

illud Carolus Magnus filiæ ſuæ Theodradæ ante ducentos annos jam contuliſſet.

Ex his nemo non videt, quid palmare iſtud argumentum, quod ineluctabile putaverat Germonius, probet. Certe nihil omnino; nec quidquam officit Vandemiris chartæ auctoritati. Et quidem ſi aliquid adverſus baſilicæ Germanenſis antiquitatem valeret iſtud Helgaldi teſtimonium, æque probaret, ut jam vidimus, Aurelianenſem ſancti Aniani baſilicam, ut de Argentoilenſi, Piſciacenſi, aliiſque taceam, Roberti regis principatu non eſſe antiquiorem, quod ipſo atteſtante Helgaldo, conſentientibuſque omnibus, neque diffitente Germonio, abſolute falſum eſt.

Expenſis itaque, ſolutiſque argumentis univerſis, quæ Germonius contra Vandemiris char-

tam in utraque ſua Diſceptatione protulit, jam tempus eſt, ut finis tandem imponatur huic libello, qui vereor ne prolixior nonnullis videatur. Sed nullam licuit ex difficultatibus,quas adverſarius propoſuerat intactam relinquere, ut ei omnis, ſi fieri poſſit, vitilitigandi, & novas de hoc inſtrumento rixas ciendi occaſio præcludatur. Supereſt ut inſigni illi monumento ſuam reſtituat auctoritatem. quod ſi id facere renuerit, is ſaltem hujus opellæ fructus erit, quod Vandemiris chartæ ſinceritatem vindicando, nobiliſſimarum Pariſiacæ urbis & diœceſis eccleſiarum, quæ in ea memorantur, antiquitatem pro virili aſſerere tentaverim. An vero ſcopum attigerim, æqui & eruditi lectores judicabunt.

Ex hoc porro vel uno ſpecimine intelligere licet, quo loco ha-

bendæ, & quanti faciendæ ſint aliæ Germonii in Opus-diplomaticum objectiones, quas facile refellent, ſi volent, ii quorum intereſt : tametſi pleræque tam leves & minutulæ ſint, ut nihil reſponſi apud viros eruditos poſtulare videantur.

Excerptum ex Charta Vandemiris V. J. & Erchambertæ ejus uxoris, in qua major eccleſia Pariſienſis, aliæque complures, potiſſimum ejuſdem urbis & diœceſis, baſilicæ memorantur.

.... conferre debemus, unde in futurum veniam miſericordiae animis noſtris .... donamus, donatumque in perpetuo eſſe volumus ad baſilica domnae Stefanae in Pariſius, ubi domnus SIGOFRIDUS pontefex praeſſe veditur, villa cognomenante in pago Camliacenſi * cum omne merito vel ageciencias & ſoledetates ſuas, ſicut à nobis praeſente tempore eſt poſſeſſum. Simile modo donamus ad monaſterio domnae..... pred..... ata abbatiſſa praeſſe veditur, villa cognomenante Ingolinocurti, in

* Le Chambly.

pago Camiliacenſi cum omne integritate vel merito ſuo, ſicut & nos..... vedimus. Pare modo donamus ad baſilica domnae Germanae., ubi vir venerabilis Landebertus abba praeſſe veditur, villam cognomenante Fraxineto, in pago....... vel quidquid praeſente tempore quieto ordine à nobis ibidem eſt poſſeſſum. Simile modo donamus ad baſilica domnae Vincente vel domni Germani, ubi vir venerabilis Audeharius abba praeſſe veditur, villas cognomenantis Oxma, in pago Dorcaſſino, Noviolio in pago Andegavino, cum omne integritate &...... tutum & ad integrum, ſicut à nobis praeſente tempore eſt poſſeſſum. Pare modo donamus Vitabuniacas in pago Beloacinſi ad baſilica domnae....... noaldus abbas praeſſe veditur tutum &c. Donamus........ venerabilis Vandremarus praeſſe veditur, villa cognomenante Gomario-villa, in pago Stampinſi, cum omne &c. Simile modo donamus ad domno Chriſtivilo * moniſtirio puellarum in Pariſius, ubi Landetrudis abbatiſſa praeſſe veditur..... Noviliaco in pago Camiliacenſi. In Dei nomine donamus Gundulfocurti in pago Camiliacenſi, Praemiaco in pago Aurelianenſi ad baſilica pretioſi domnae [Dioniſii martyris ubi] ipſi in corpore requieſcit, & venerabilis Chaeno abba praeſſe veditur, cum omne integritate &c. Ad moniſterio Aolino-villa *, ubi vir venerabilis Vigur abba praeſſe veditur, villa cognominante Villare in pago Oxminſi &c. Donamus in Dei... ad monaſterio Portmauro, ubi vir venerabilis Amalcarius abba praeſſe veditur, locello cognomenante Alticio, in

** F. Criſtophoro, patrono Noſocom. Pariſ.*

** Olinville.*

pago Marceracius &c. Simile modo donamus Badenaco ad Fontanellae * ad domno Petro, ubi domnus Vando in corpore requieſcit &c. Donamus ad baſilica domnae Petri, * ubi vir venerabilis .... cognominantis Iſpaldis in pago Vilcaſſino &c. Donamus in Dei nomine ad domno Deſiderio, ubi vir venerabilis Adroaldus abba praeſſe veditur .... ubi venerabilis vir Carone abba praeſſe veditur &c. Donamus in Dei nomine, . . . Priſciaco * in pago Camiliacenſi ad domno Martino in ipſo Priſciaco, ubi venerabilis vir Farulſus abba praeſſe veditur, ubi ſepulturas noſtras ibidem habemus recondetas &c.

* S. Vvandrille.

* Dampierre.

* Precy.

Et ut haec delibiratio noſtra &c. Unde duas epiſtolas uno tenore conſcriptas inter nos fieri & firmare convinit .... Pariſiaci ubi Apoſtholicus domnos & pater noſter Sigofridus praeſſe veditur, recondatur: & alia eo modo conſcripta, qui de nos pare ſuo ſuperſtetis aderat habir ...... dio vixerit &c. Actum Camiliaco vico publico quod ficit minſis ...... anno XVII. rigni domni noſtri Theuderice glorioſiſſimi regis. Ego in Dei nomine Vandemiris hanc epiſtola à me facta teligi & ſubſcripſi. Erchamberta ſubſcripſi. Ghranno ſubſc. &c.

FINIS.

Pag. 14. l. 7. lege *Hiſtoria*. pag. 54. lin. pen. lege *vir*, & ult. *ſinceri*.

APPROBATION.

J'AY lû par ordre de Monſeigneur le Chancelier le manuſcrit qui a pour titre *Eccleſia Pariſienſis vindicata adverſus* R. P. *Bartolomei Germon duas Diſceptationes de veteribus diplomatibus* ; & je n'y ay rien trouvé qui dût empeſcher qu'on n'accorde le Privilege pour l'impreſſion. A Paris le vingt-deux Octobre mil ſept cens ſix.

E. RENAUDOT.

PERMISSION DU ROY.

LOUIS par la grâce de Dieu Roy de France & de Navarre : A nos amez & feaux Conſeillers, les Gens tenant nos Cours de Parlement, Maiſtres des Requeſtes ordinaires de noſtre Hoſtel, Prevoſt de Paris, Baillifs, Seneſchaux, leurs Lieutenans Civils & autres nos Officiers & Juſticiers qu'il apparttiendra, Salut. Noſtre bien-amé Dom T*** R*** Religieux Benedictin Nous a fait remontrer qu'il deſireroit faire imprimer & donner au public un livre intitulé *Eccleſia Pariſienſis vindicata adverſus R. P. Bartolomæi Germon Diſceptationes.* Il Nous a tres-humblement fait ſupplier de luy accorder nos Lettres ſur ce neceſſaires. A CES CAUSES voulant favorablement traiter ledit expoſant, Nous luy avons permis & octroyé, permettons & octroyons

par ces Preſentes de faire imprimer le ſuſdit livre par tel Libraire ou Imprimeur, en telle grandeur, marge, caractere & autant de fois que bon luy ſemblera durant le temps & eſpace de trois années entieres & conſecutives, à commencer du jour & date des Preſentes, & iceluy vendre & diſtribuer par tout noſtre Royaume, Païs & Terres de noſtre obéïſſance, à la charge par ledit expoſant d'en mettre d'eux exemplaires en noſtre Bibliotheque publique, un autre en noſtre Cabinet des Livres de noſtre Chaſteau du Louvre, & un en celle de noſtre tres-cher & feal Chevalier le Sieur PHELYPEAUX, Comte de Pontchartrain, Chancelier de France, Commandeur de nos Ordres, comme auſſi de faire imprimer le ſuſdit livre en beau papier & en beaux caracteres ſuivant les Reglemens de la Librairie & Imprimerie, & que l'impreſſion en ſera faite en noſtre Royaume & non ailleurs, & de faire enregiſtrer ces Preſentes ſur le Regiſtre de la Communauté des Libraires & Imprimeurs de Paris, le tout à peine de nullité des Preſentes, du contenu deſquelles Vous mandons & enjoignons faire joüir & uſer ledit expoſant & ſes ayant cauſes pleinement & paiſiblement, ceſſant & faiſant ceſſer tous troubles & empeſchemens contraires. Voulons qu'à la copie des Preſentes qui ſera imprimée au commencement ou à la fin dudit livre, foy ſoit ajoûtée comme à l'Original. Commandons au premier noſtre Huiſſier ou Sergent de faire pour l'execution des Preſentes toutes ſignifications, déſenſes, ſaiſies & autres actes requis & ne-

ceſſaires, ſans demander autre Permiſſion; CAR tel eſt noſtre plaiſir. DONNE' à Verſailles le vingt-unième jour de Novembre l'an de grace mil ſept cens ſix, & de noſtre Regne le ſoixante-quatriéme. Par le Roy en ſon Conſeil. Signé, BULTEAU.

*Et le Reverend Pere Dom T*** R*** a cedé & tranſporté ſon droit de Privilege à la Veuve François Muguet; ſuivant l'accord fait entre-eux.*

Regiſtré ſur le Regiſtre de la Communauté des Libraires & Imprimeurs de Paris, page 143. numero 312. conformement aux Reglemens, & notamment à l'Arreſt du Conſeil du 13. Aouſt 1703. A Paris ce 22. jour de Novembre 1706. Signé, GUERIN, Syndic.

Les Exemplaires ont eſté fournis.

Digitized by Google

Digitized by Google

BIBLIOTECA N